

ПОСЛЕДНА ПЕСЕН

Когато слънцето изгрява
и в листи вятър зашуми,
славей жалостно пропява
и прощално ни реди.

Последната негова песен
във моята скръбна страна
сподявя я жълтата есен
и коси без жал младостта.

Буйната младост загива,
жално животът скимти,
зима стрелите забива
във смъртно ранените дни.

Скоро дано да отлитне
към топлите южни страни,
животът пак с радост да бликне,
да няма тъга и сълзи.

28.IX. 1943 г
с. Капатово

В ПОЛЕТО

Тръгнал съм нощем в полето
самотен в мрачна тишина
и бий ми тревожно сърцето
за волност и за светлина.

Полето мъртво се спростряло,
мрак черен всичко тук владее
и всичко в него онемяло,
че всякъде страх, ужас вее...

Сърцето ми бие в тревога,
аз чувствам се клет и сирот.
Тъмната да търпя не мога,
да бъда аз искам волен пилот.

Аз искам слънцето да ме огрее,
да мине нощ и да дойде ден,
във клони славей да запее,
да се събуди народ огорчен.

7 ноември 1943 г
Петрич- Капатово

КЪМ ЗОРАТА

Не помня откога е мракът тука,
откога народът мамен спи
и живота кръвопийци смукат,
откога се хищно гнездо сви!...

Не помня, но виждам, че той е обречен
и дълго очаквана пуква зора,
че вече на ада настъпва край вечен,
пробуждат се всички народи в света.

Народът се буди от лъч на зората,
очите отваря и правда познава
и с лозунга: “Стига...край на буржоата”
със пушка във ръката всеки става.

На всички робства края ний ще сложим,
на тираните ще сложим край,
ний труд, дори живот ще положим,
но адът се разбойнишки не трай.

Не искаме да влачим пранги тежки,
оковали цели векове,
настъпва край на сънища мъртвешки,
на болшевишки и фашистки ред.

Нека смъкнем мъки нечовешки
и ръждата в нашите тела,
нека вик процепи друми грешни
да разцъфнат градове, села.

Стига работиш, селяко клети!...
Стига чезнеш в труд и ден, и нощ,
виж, че кръвопийците проклети
смучат и последната ти мощ!

Смоците, засмукали отдавна
собствената ни народна кръв,
нека победим в борбата славна,
нека всеки в боя бъде пръв...

Робството позорно си отива,
пред нас блясва светлата зора
и войната кървава се срива,
побеждава вечната борба!

28 август 1944 г

с. Капатово, Петричко

Стихотворение, декламирано на митингите в гр.Серес и Демир хисар, днес в Гърция

ПОБЕДАТА НА ХИТЛЕР

Навред се песен пее по всичките страни
За войната с Хитлер, която обяви
тази умна овца с вирната глава,
бутнала отново света ни във война

Празна му главата – свисти в нея смок,
затова е хищен, страшен кръволок,
личността проклета, жадна за война,
хвърлила народите долу в пропастта.

За петнадесет дена Полша прегази,
незабавно кратко Белгия срази
и със бясна лудост пред Русия застана...
Плювнал на ръцете, подло, без закана,
внезапно нападна, за мърша орел,
градовете срива, безумен и смел.

Харков разрушава, Киев изгори
и със кръв червена земята поля,
геройски продължава “похода велик”
земята разтриса със страшния си вик...

Но пред Волга спира, в Сталинград се зъби
и пламна във огън лудият му лик!

Там героят Хитлер много се изплаши
и хукнаха да бягат верните апаши,
искаха много те да се спасят,
но трябваше скъпо те да заплатят.

В паника голяма през кървави поля
пръснаха да бягат с разбити сърца,
при Курск се те спряха да се защитят
и земята жадна с кръв да напоят.

“Светкавично напредваха”, но с гърба напред
и даваха жертви с хиляди безчет,
по “пътя победен”, но в обратен ред.

Полята, реките, червени от кръв.
Хитлер бе изплашен кат индийски лъв,
а погледът до вчера страшен кръволочен,
остана печален, тъжен, беспосочен.

Плювна на петите, без ред и без строй,
под дъжд от куршуми, снаряжен порой.
Ето пак са в Харков, но не се съържаха
в пътя погребален - падаха, вървяха.

Надеждите им светли угаснаха всички...
А нашта цел обща е за Берлин едничка
И ний ще ги догоним скоро във Берлин
За да хванем Хитлер – разбойнишки син.

Дресирана мечка, синджир през устата,
всеки да заплюе Хитлер и войната,
всека нека види този кръволок
за пример на всеки жаден за власт смок!

5.IX. 1944 г гр. Серес

Декламирано на митинга в гр. Серес и Демир Хисар (днес в Гърция)

ЩЕ ПОБЕДИ

Откакто човечеството се е създало
и почнал се първия живот,
племето човешко на пороци се е отдало,
сковано във вериги, впрегнато в хомот.

Оковано в робство, в робски път далечен,
краят на който и днес се не знай,
със мъките страшни, страдания вечни,
пътят голготов е вечно без край.

Народът се мъкне, глава не повдига
да види човешкия път,
който безлюден и стръмен се вдига,
по който ще трябва да тръгне светът.

Влачи се керванът човешки, не спира
а ето го верния път,
потисникът враг със борбата умира
и с нея ще бъде свободен светът.

Тогава с песен сиромашка
той няма вече да скърби,
а тръгнал смел със смърт юнашка
той ще победи!
5 септември 1944 г
гр. Серес (сега в Гърция)

Стихотворението е публикувано зад граница от българската емиграция в чужбина преди
1989 г

НОВ ЖИВОТ

Отлитна тежко, робско време,
настъпва светъл нов живот,
народът вече тъй не дреме,
за свободата е готов.

Тиранско царство веч отмина,
на подлост, разврат идва край,
фашисткото сърце изстина,
настъпва чаканият рай.

Веригите вековни, тежки
влачеше страдал народ...

Но край на буржоата грешни
и на бедняшкия хомот.

Отдавна бе борбата кипнала
за правдата на клетия народ
и едничка надеждата бе светнала
за бъдещия нов живот.

Прекарваше народът в страдание своето време
с ръждясали тежки вериги окован,
но чака съд разбойническо племе
и смърт за всеки властелин-тиран!

В немощния народ радост ще цъфти,
ще бъде леко без вериги робски
и слънцето с най-светлите лъчи
ще сложи край на всеки живот скотски.

Всичките пред закона равни,
братя всички ще да сме.
Потисник няма със нас да се гаври
и няма да има коварни царе.

Човечни всичките ще бъдем
братя с обич и любов,
рушителите ний ще съдим
на бъдещия нов живот.

28 октомври 1944 г
гр. Серес

ГАРВАНЪТ

Каж ми, гарване, птицо волна,
защо размахваш пак плахо криле,
дали си нещо страшно болна
или напомняш стари ядове?

Каж ми защо тъй грозно пак грачиш,
полето кръстосваш надлъж и на шир
и сякаш отново тъжно плачеш
със грака си грозен безспир?

Нали вече робска земята ни не е,
потисникът тук не цари,
народът маршове с радости пее,
към бъдеще ново върви?

Веригите, с които народа държаха,
и бича, който шибаше света,
изхвърлихме от нашата стряха
щом борим се за свобода?

Отидоха си вчерашни палачи,

светът измъчен вече тук не спи
и затова тъй грозно недей грачиш,
гласа си с нова песен измени!

5.XI. 1944 г.

гр. Свети врач – Капатово

ЗИМА

Позната зима пак се е довяла
със вихрите, танцуващи в нощта
и буря заканително запяла
гърми във нощната тъма.

Сняг, вятър, сипеи страхотни,
фъртуните пищят навън
и с глухи смехове екотни
упойва всичко в страх и сън.

Нощ зимна вихрено развява
знамената на властта,
смразяващ студ навсякъде засява
мъртвилото в поледени поля.

Преваля нощ, а бурята гърми.
Така гърми и бурята световна,
подписва буйни и мътни вълни
на мъки, кръв с войната най-злокобна...

Тежко време, тъжен свят умислен,
времена на бури и мъгли,
но иде ден и този свят потиснат
от вечни мъки ще да се спаси...

А вятър пее тъжната си песен,
пропита със народната тъга,
макар да спи дълбоко той унесен
чака Бог да дойде с пролетта.

21 януари 1945 г.

Свети врач

ДЕНЯТ ПРИСТИГА

На запад месецът отлита
с нечути, чудни криле във нощта
и заедно с нея се измита
от мраз скованата земя.

Денят пристига с пролетна усмивка,
презрял нощта със първите лъчи,
от сън кошмарен, жаден за почивка
светът намръщено ръмжи.

Изморен е!...Нощта го е сломила
със ударите черни на смъртта
и тъжна песен му е отредила
да преживява с нея вечността!...

Но слънцето, що всекиму е мило,
със трепета на своите лъчи
дворците лицемерни днес разбива
преградите в живота ни ломи.

На запад месецът отлита
с нечути чудни криле във нощта,
оттам в душите ни долитат
мечти за нови времена!

27.II.1945 г.
СВ. Врач - Капатово

БОТЕВ

Запей ми бунтовната песен
ти, в кърви оплискан Балкан,
Която за подвиг понесе
народният смел великан.

БОТЕВ,
очите ти мълнии изпращат
по робствата в нашата земя,
еква гласът ти със трясък
над всяка неправда и грях.

С косите си – знаме развято
от черните бури - зовеш:
“За правдата, за свободата,
юначните – в боя напред!”

С пожара бунтовен в гърдта ти
и в мен забушува кръвта,
ти символът си на борбата
“за правда и за свобода”.

Кълнеме се пред чистотата
идейна на твоя рефрен:
“За народа, за бедните братя
готови сме в битки да мрем!”

1946 г

Кръстьо Хаджииванов

Първият куплет е оригинал, следващите са версия по памет от 1961 г, разказана ми от съученика на Кръстьо – Иван Димитров.

ПРОЛЕТ

Този свят!...

Отлюлян във люлките на зима грозна,
унесен от приспивни ветрове,
възражда се след зима песен позна
тази, дето ражда цветове.

Приветствана от слънчева усмивка
на дивната богиня – пролетта,
със топлата си бисерна покривка
живота обновява по света.

Тя иде с танц на боговете диви
лекуваща нещастия, неволи,
облита планини с връх горделиви,
де има зима и полета голи.

Тя носи волност и слънчева радост,
по всички земни краища върви,
навред посява тя мечти на младост,
навсякъде тя нов живот твори.

И зърнала ни тук пак оковани
от студ и мраз, и ледена тъма,
ще озари със вярата сърцата ни
че иде свобода със пролетта!

2 април 1946 г.
гр. Петрич

ЗИМНА НОЩ

Пустош страшна и безбрежна,
владее в нова тъмна нощ,
вие и ръмжи наежена
буря като пес най-лош.

Далеч посяти спят селата
на вечно бедни хора стан,
сгушени до планината
под черния и див саван.

Всички в къщи се прибрали,
светлилки едва трептят,
сняг мъглите са подяли...
ах, дано го разтопят!...

Сам съм пътник из полето
към заспалото село,
грохва в страх над мен небето –
птица с морното крило.

Цари! Владей! Пустош страхотен,
повявай ти сибирски хлад,

проеквай кучи лай екотен
на зимата слуга и брат.

30 декември 1949 г.

Кръстьо е в полулегалност след завършване на гимназия (очаквайки отново арест), докато го изпращат в трудовите лагери! (в началото на март 1950 г.)

СИБИРЬ

Пустинный край земной планеты
протянувшийся вдоль океана,
там века проводят в одиночестве,
там тайны остаются в вечности.

В Сибири вечная снега,
а дичь живёт бесчетными стадами,
метели там несутся жутким воем,
в объятиях леденых Сибири,
ссылники как призраки живут.
В этом диком краю они гаснут,
там потухают их горькие дни.
В змеином холоде
будут их могилы,
далеко от глаз мира,
в пустынях вечными снегами.
Сибирь, Сибирь,
для живых и мёртвых
могила зловещая,
проклятия русских людей до тебя доходят.
Сибирь, судьба жестокая
для тех, кто любит правду,
братство и свободу – всемирные.
Сибирь, к тебе матери
протягивает руки отчаянно
за участь своих сыновей,
загнанных в лагера далёкие.
Они жертвы клеветы нелепые,
от туда они не вернуться.
А они любят свою родину,
любят всех людей мира,
но участь такая уж у них
строить гробницы в снежных пустынях.
Они любят правду и свободу
и ненавидят рабство.
Они там презрены,
но они есть добровольные рабы свободы
и будут гордость человечества.
Тираны, вечно ли в плену мир будет держать
и будете угнетать свободные сердца?
И никогда ли не устанете
быть жандармами мира?

Перевёл с болгарского: Ангел Маринов

SIBERIA

Upon our earth, deserted rests location
'round the icy ocean, there layn,
where for ages, alone, in desolation
hidden, undecyphered still remain
the secrets grimm, from eternity's domain.

Out far into the endless snow,
where flocks of game in endless numbers stroll,
and stormy gales in battle whine run wild,
inside the frozen bossoms of Siberia,
dim apparitions, flicker there exiles...
In Siberia they smolder in demise...

In prisons do their bitter days diminish.
Ugliness there blows, and dragon chill.
Graves of slaves will rest there still,
away from the eyes of the world –
where deserts of eternal snow won't finish.

Siberia, Siberia – a sinister tomb for the living:
Perdition for the people of the Russian land,
for those who eager praise for the justice were giving,
for the brotherhood, seizing the world like a hand
are now dying in pain...

Siberia, towards you are desperate mothers hands stretching,
weeping in wrath for their children,
who behind cool walls were taken away,
sacrificed for the sake of unwisdom
and doomed were they there, for ever to stay.

They adorn their father land though,
they love all the people world-round'
but ill fate, grimm life has bestowed –
in the steppe, among tombs yet unfound!...

He, who's not a slave, who loves truth
and light also veneres.
Since he slavery scorns, and treachery sneers,
despised he is here!
But as freedom's willing slave and pride for humanity –
he is to appear.

Tyrans, will you always hold the world captive
and oppress the hearts of the free?
and will you never fill tired and hectic
gendarmes of the world for ever to be?